

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus »Fejérmegyei Napló« a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására »Fejérmegyei Napló« cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak, 1895. március 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 kor., félévre 6 kor., negyedévre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Feladv. szerkesztő:
BILKEI FERENCZ.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: Rottor L. Weisz H. és Krausz V. tőzsdéjében.

Izgatás.

Végy kezdedbe bármely lapot, olyat, a mely esküszik a liberalizmus szent és egyedül üdvözítő voltára, forgasd meg és azt fogod találni, hogy náluk és bennük a katolicizmus ellen minden meg van engedve. Az az ő házi oltáruk, a melyen a pogány Vesza-tűz lángjának soha nem szabad kialudni.

Ha csak egy árva krajczárt szorítanak is ki belőle a rongy újságukért, azért van rája gondjuk, hogy mesébe illő dolgokat mondjanak el a katolikusoknak, különösen feketelelkű papjaiknak gonoszságairól. A rémes gyilkosságok idegizgató, részletes leírásain kívül bizonyára találnak helyet egy-egy pap számára, a ki hivat megzsarolja, a ki hazafiatalanságával közbotrányt okozott, a kinek erkölcsstelsége mindenkit fölháborított. Mindezek oly dolgok, a melyeket a nagy világnak tudnia kell.

Emlékezzünk a spanyol jezsuiták üldözésére. Ha bárki is tovább lát az orránál csak egy arasznyival is, hallhatta a spanyol irritentisták jelszavait, hogy a »le a jezsuitákkal!« jelszavak után vért-szomjazva kiabáltak: »éljen az anarchia!« »le a királylial!« Nem tudjuk, érdeme szerint történt-e tehát annak a forrada-

lomnak magasztalása, a mely részleteiben a jezsuiták ellen morajlott ugyan, de az állami rend teljes felforgatását célozta? Apotheozist zengettek a spanyol nép felvilágosultságáról, a mely megunt a középkori sötétség rozsdás bilincseit s a rabszolgatartónak szemei közé vágta, most dühük kiöntése után látták, hogy a hozsanna tulajdonképpen egy alulról felpázkált csavargók bitang-tömegének szólt, a kik pénzért és prédáért mindenre kaphatók.

A francia kongreganisták vagyonát el akarja venni az állam, a jognak és tulajdonnak hivatott öre. Hogy miért, maga sem tudja, de hogy jogos tulajdont rabol, azt csak a vak nem veszi észre. Természetes, hogy a dicséretnek árjából nem fogynak ki a mi »jogért,« »igazságért« és »törvényért« harcoló újságíróink. Szinte végét se látják a francia bölcsesség határainak. Pedig ilyen alapon könnyen megérhetnék, hogy a Rotschildok bankházait konfiskálja az állam. Mindenesetre könnyű volna kisütni rá, hogy a szerzésnek módjában az Igazság istennője gyakran pirulva kumta be a szemeit.

Károlyi Sándor gróf nyílt levelet intéz választóihoz, a melyben kifejti gazdasági programját, a mely előtt minden tisztességes embernek meg kell hajtania

a fejét. Beszél a kis emberek védelméről és a gazdákkal szemben való tisztességről. Minthá hangyabolyt gyujtótól volna meg az egyik szélén, úgy zúgnak, csipnek és oltják a sávat. Eleinte az ellen okádták a tüzet, hogy Károlyi gróf miért csak a gazdák pártjára áll? Édes jó Istenem! annak a programját pártfogolja, a melyiket legjobban érti, no meg, mert a gazdák sokkal jobban rá vannak szorulva erre a támogatásra, mint a kereskedők. Még mulatósabb azonban, mikor felróják neki, a miért tisztességet mert követelni.

Nü! hát nem volt eddig tisztességes minden? Wekerle, Tisza, Bánffy idejében? Azok a pénzen vett nemesek és bárók, azok a sápot adó és váró vicináliták, a gabona-uzsorások, az úri böriánerek, mindezek nem kenyérré kenyéretté nap-nap után a tisztességet? Ó! hogy ez a haza annyira hálátlan tud lenni irántuk, pedig hogy meggazdagodtak rajta! A galíciai zsidókat sem szereti? Hát azért tanult, azért öregedett meg? Hát fogalma sincs a humanizmusról? Persze potyognak szélteben a klerikális, a reakcionárius, a sötétfejű etc. diszjelzők.

Bánffynak van egy hagyatéka. Olyan, mint ő maga. Ha akarod látni azt az erkölcsi kloakát, a melyben Magyarország egykori miniszterelnöke egy idő-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZAJA.

Gondolatok a műhelyben.

Ne tessék e sorok íróját félreérteni. Higylék el a tisztelt olvasók, nem az uborkaszegzőn témaszegénysége adta kezembe ezt a tárgyat, a melyről egyet-mást elmondani akarok, hanem az a mélyebb érdeklődés, melylyel az iparos- és munkásosztály iránt mindenha viseltettem.

Ez természetes is. A ki gyermekkorának nagyrészét a szülői házban az édes apa egyszerű műhelye mellett töltötte el, az iparosnak gyermeke — ha lelke az érzések őszinte és egyenes utját járja — egész életén át szívének fokozottabb vonzalmával fog húzódni az iparosnak műhelyéhez s mindazokhoz, a kik ezeknek a műhelyeknek sokszor nagyon ködös levegőjében keresik a mindennapi kenyeret s teljesítik az Isten akarátát.

Ezek az érzések vonzottak és vittek a mult napok egyikén Fejérvár egyik legérdekesebb és legtanulságosabb látvánáljához, a Déli Vasut nagy műhelyébe. Kíváncsi voltam, vajjon az életnek, a mindennapi életnek micsoda képe tárulhat elém ott, a hol óriási területen, zakatoló, csattogó, pöfögő gépek változatos tömege között félezer ember küzd két keze nehéz munkájával a becsülétes megélhetésért?

A becsülétes szót különösen is hangsúlyozom. Hiszen a mi mai világunkban a társadalom minden osztályában félelmetes könnyűséggel szakítják el a megélhetést a becsüléteségtől.

Hogy pedig egészen őszinte legyek: vitt és és vonzott engem a Déli Vasut műhelyébe egy

más gondolat is, de erről majd csak a tárcám végén fogok emlékezni. Ha itt szólnék róla, bőven ömlene a szó ajkaimról s még azt híhetné valaki, hogy hizelegni akarok. Pedig ehhez igazán nem értek.

Levegőben függő mázsás mozdonyok, emeletnyi magasságban terpeszkedő kazánok, játszói könnyedséggel ide-oda mozgó emelőrudak, különféle gépek zakatoló sokasága köszöntöttek, mikor a kapun beléptem. Minden lépésnél az emberi elme találékonyágának más és más remekét kellett megcsodálnom. De a mig az éremnek egyik oldalról a tudásnak apotheozisa ragyogott felém, addig a másik oldalon a »munka megtakarítás« fényes köntöséből kikandikált a szomorú valóság is: »Minél tökéletesebb valamely gép, annál több munkás kezéből veszi ki a mindennapi kenyérnek jobb, érdemesebb falatjait. Kikandikált mondom, de csak egy pillanatra.

Derék vezetőim — egyszerű munkások, kitünően képzett szakemberek — kimerítő magyarázatokkal szolgáltak. Felégettem is nekik, de a lelkem egyre azon évődött: tudják-e ezek a nehéz munkában izzadó emberek, mivel tartoznak Istennek? Érzik-e, hogy csak az Isten nevében végzett munka egyuttal áldást hoz is? S mialatt gépeik, munkapadjaik körül szorgoskodnak, szívüknél egy-egy fölemelkedő sóhajában hálát adnak-e. Neki erejükért, egészségükért s azért az alkalmért, hogy ha lárszóto verejtékben bár, de becsüléttel dolgozhatnak? Érzik-e, tudják-e, hogy a mialatt becsüléttel dolgoznak, magyar földön, a magyar haza iránt kötelességet teljesítenek s az életet- és áldástozó szeretetnek tiszta tüzeit viszik a családi tűzhely szent oltárára?

És — higylék el — nem volt időm kételkedni. Mikor a szóttalan csendben szorgoskodó csoportokon végig mentem; mikor a tisztelettel köszöntésen kívül semmi sem árulta el, hogy munkájukon kívül mással is törődjenek; mikor eszembe ötlött, hogy ezek az egyszerű emberek dalárdájuk, zenekaruk révén mindig derekasan kiveszik részüket a komoly társadalmi és hazafias mozgalmakból — akkor már a masinák ritmikus zöreijéből, a pörölyök fülsiketítő zajából az Isten-, a haza- és a család szeretetének szépséges himnuszait hallottam kicsendülni.

A mód pedig, a hogy ez a félezer ember dolgozik, szinte megható. Végig jártam az összes műhelyeket, de emberi hangot nem hallottam sehol. Csak ott esik szó, a hol épen szükséges, egyebütt nyugodt arc, elégedett tekintet, szorgos kéz, sürgő láb köszönti a látogatót.

A magyar embernek közönséges és gonosz szokása a káromkodás. Ha munkája közben akadályra lel, ha valami nem úgy üt ki, a hogy szeretné, káromkodással könnyíti a lelkét.

Ott álltam a kovácsműhely perzselő forróságában. Dólt rólam a veríték, pedig ugyancsak nem dolgoztam. Hanem a kik dolgoztak, tüzet égő kályhák körül tüzes vasakkal forgolódtak, azok a szóvaló értelmében fűödtek a saját verítékükben. Elfo-gódva néztem azt az igazán keserves, idegbomlasztó munkát, a mit itt végezni kell. Hat marcona munkás egy hatalmas s teljesen áttüzésített izzó vasdarabot háromszor sőt talán négyszer vitt az óriás gözkalapács alá, hogy formába verjék. Nem sikerült. Dolgoztak vele újra meg újra némán, szóttalanul, hanem a türelmetlenségnek, a haragnak, a mérgeledésnek nem hogy káromkodása, de csak egy halk hangja sem esett.

ben fetrengett, olvasd el az ő lapját. »Magyar Szó«-nak nevezte el, pedig egy pár, emberi eszébből kivetkőzött atyjafián kívül csak kétballábú zsidó gyerekek hebegnek ott össze-vissza, pirulására minden tisztességnak. Ha akarsz látni egy örült majmot, olvasd el a Bánffy lapját, olyan mint a gazdája s halálra fogod magad kacagni, de talán boszankodni is fogsz, hogy akadhat bolond, a ki még azt is elhiszi. Most legújabbán a jezsuiták ellen fordítja rozsdás fegyverét. Valami Tüdös István nevű atyafi — megtisztított evangéliumi szeretet nevében hazudik össze-vissza hetet-havat a jezsuitákról. Nincs bűn, a melyet a jezsuita erkölcsstan szerint megengedhetőnek ne tartana. Gyilkosság, rablás, lopás, uszorkodás, örökségtulajdonítás, magzatelhajtás, szóval nincs az emberi bűnlajstromban tétel, a melyet szerinte a jezsuiták erkölcsstana meg nem engedne. Igaz, hogy okos ember nem hiszi el az ilyesmit, a bolondokkal meg mit törődünk, de mégis okvetlenül gondolat támad az emberben, hogy miként lehet büntetlenül az ilyen gonoszsgot elkövetni. Ha van az államnak hatalma, törvénye a közönséges csirkefogó ellen, miért nem üt ezeknek a rongy frátereknek a körmére amugy tisztességesen?

Önkéntelenül a légy jut az embernek az eszébe. Közeledik az ős, hűvös szellő lengede, a levelek elérték a fejlődés legmagasabb fokát. Innen tovább már a csendes kimulás kezdődik. Nem öszüket érzik-e ezek a fráterek is, nem azért csipnek-e, betyárkodnak-e, mert lehallik a nyárfalevél? Annyi szent, hogy a botnak két vége van. Ha ma nekem, holnap neked. A hűrt is csak egy darabig lehet feszíteni, aztán elpattan.

Különben is a zsidóság történetében vörösfonálként húzódik ez végig. Ha elérte a hatalom tetőpontját, nem elégszik meg vele, hanem komisz és szemtelen

Azt gondoltam, ha most itt ezen az óriási telepen egy pillanatban hirtelen minden gép zakatolásának vége szakadna, az a néma csend, mely támadna, méltó volna a templom csendjéhez, a hol imádságba merülten hallgat a hivek sokasága. Imádság az ilyen munka s a hol így dolgoznak, ott a műhely az Istennek tetsző, önzetes munka valódi templomává avatódik.

És most már megmondhatom azt is, mi volt az a másik gondolat, a mi engem a Déli Vasut műhelyébe vezetett.

Kerestem a — szocializmust. Kerestem és nem találtam. De találtam egy igazán fenkölt gondolkozási főnököt, a ki igazi keresztény felebaráti szeretettel nem pusztán előljárója, de önzetlen barátja, sőt atyja azoknak, a kik keze alatt munkálkodnak. A munkát, ha derék, tisztességgel megfizeti s az embert, a polgárt benne nemcsak becsüli, de nemesíteni, emelni s a nagy társadalom számítottó, hasznos tagjává tenni iparkodik.

Igy lett a Déli Vasut műhelye nem a szocializmus meghamisított eszméinek, hanem egy becsületes munkában fáradó s városunk kulturális, hazafias akciójában mindig számítottó új polgári generációnak tiszta melegágya.

Igy is van ez jól. Új idők, új eszmék kopogtatnak ajtónkon. Becsüljük meg hát azokat a tisztas munkában megkérgesült kezeket s tegyük bele a miénket is, hogy egyesült erővel s a győzelem biztos reményében mehessünk az új eszmékért a küzdelemben.

Laicus.

lesz. Ezért szorultak ki Egyiptomból, ezért kergették ki Perzsiából, Németországból, Magyarországból András király halála után. Vajjon a helygő zsidó történetét nem ők maguk készítik-e elő?

ÚJDONSÁGOK.

Megjöttek a katonák. A cs. és kir. 69. gyalogezred Budapestén állomásozó két zászlóalj ma d. e. 10 órakor Hoffmann ezredes vezetésével városunkba érkezett. Az itteni zászlóalj már tegnap délután kivonult a város határába s a lovasberényi ut mentén tábori őrökkel biztosította a hadállást a város határában szemben. A két csapat még 8 óra előtt találkoztak s igen szépen sikerült harcgyakorlat után melegen üdvözölték egymást a közös bajtársak, majd az érkező ezredet a város határában Havranek József polgármester és Keresztes Ignác közig. tanácsos fogadta s üdvözléséért Hoffmann ezredes mondott az ezred nevében meleg köszönetet. Az ezred legénysége a felsővároson lett elszállásolva.

Selyemszövő-gyár. Már megemlítettük egy alkalommal, hogy Hedrich Gáspár a novai állami selyemszövő gyár igazgatója hajlandó volna városunkban 10 székre selyemszövő gyárat felállítani. Mi a kezdetek kezdetén örömmel üdvözöltük az eszmét, mert hisz kívánatos, hogy ennek a szegény városnak még szegényebb ipari és kereskedelmi élete valamivel élénkebbé tévessék. Ma azonban ez az ügy is olyan stádiumban van, hogy bátran el lehet mondani, hogy semmi sem lesz belőle. A jó német sógor olyan követelésekkel áll elő, hogy abba a város semmi körülmények között sem mehet bele. Először csak telket kért, meg is kapta volna a volt sörház épületet, most már az nem elég, szüksége van még a sörházhoz vezető utra is, sőt a menyinyben jövő év április havában megkezdendő az építkezést, e célra 25000 koronára is fáj a foga. Kár, hogy még egyébre nincs szüksége. Mert hisz az adómentességet már a miniszterium biztosította. Valóban csodálatos, hogy ha egy magyar ember elkezdi valamit, hát az efféle kedvezményekre nem is számít, de nem is számíthat, hisz örül, ha az adópréssel agyon nem sanyargatják. Bezzeg nem ilyen a német! Először kér s aztán szinte szokatlan módon követel, mint Hedrich is. Ékes német nyelven ír a miniszteriumnak, a városi hatóságnak és senkinek sem jut eszébe visszadobni a rongy írást, sőt a miniszterium, ez a híres magyar miniszterium nem átálja engedményes választát is német nyelven meggyártani. Hát hová jutunk már, ha ennyire meggyünk az érzéketlenségben!? Vajjon mit tennének a szomszéd németek, ha egy magyar ember magyarul merne tőlük valamit kérni? Szóba sem állának vele. Ugy kell tennünk ez esetben is. Menjen oda Hedrich is, a honnan jött, kedves németjeihez!

Párbajjelenes mozgalom. Mig nálunk a járásbírák és minden rangu és rendű urak nyakra före gyilkolják egymást lovagias uton szinte nevetséges büntetés mellett, addig Németországban mozgalom indult meg a párbaj ellen. A mozgalom élén Löwenstein Károly herceg van, ki annak idején főlhívatást bocsátott ki a mozgalom fejlesztése érdekében. A herceg most a Vaterland című bécsi lapban közzéteszi azoknak a névsorát, a kik ezt a főlhívatást aláírták s ezzel csatlakoztak a mozgalomhoz. Ebből a névsorból kiténik, hogy a mozgalom egyre terjed és különösen az

iskolázott embereknél talált nagy visszhangra. Bírák, orvosok tanárcok stb. tömegesen jelentkeznek a felhívás aláírására, melyet eddig 111 nemes és 536 másféle ember írt alá, kik között a jogászok száma 134, az orvosoké 117. A névsor napról-napra gyarapszik s a nemesség is mind nagyobb számmal lép a párbajjelenes mozgalom kötelező kötelekébe.

Közigazgatási Ülések. A vármegye közigazgatási bizottsága f. hó 13-án, a városi közig. bizottság pedig f. hó 14-én tartja rendes havi ülését.

Huszár Ágost alispán figyelmeibe Vásáros iparosainknak sehol az országban nincs annyi kellemetlenségük, mint Fejérvármegyében s ez elég szomorú. Nincs község, melynek vásártartási joga van, a hol a vásártér az igényeknek megfelelő módon rendezve volna s a hol a vásárrendező bizottság, illetve az arra hivatott előljáróság a törvényi intencióknak megfelelő módon teljesítene köteleességét. Az iparosok a mai nyomozó viszonyok között valósággal zaklatásnak vannak kitéve s a helyek kijelölése s a helypénz megállapítása szinte szükségessé teszi az előljárósággal való összetűzést. A vásározási tarifát, illetve a helypénzszedési díjszabást féltékenyen őrzik az arra hivatott közegek s annak betekintése valósággal tilalom az iparosokra nézve dacára annak, hogy az 1900. év iparosok 127944. sz. a. belügyminiszteri jóváhagyást nyert 300/kgy. 1900. számú helyhatósági szabályrendelet 8. §-a a következőket mondja. »A vásározási tarifája minden vásárra feltűnő módon és látható helyen kifüggesztendő.« Ez egyetlen egy községben sem történik meg! Hogy ez mily viszás állapotokat teremt, egyéb konkrét eset mellőzésével csak a legutóbbi érdi vásárt említhetjük meg. K. helybeli kalapos sokalta a bíró által megállapított helypénzt, kérte a tarifát. A bíró a kérelemnek nem tett eleget, megengedte a sátor felállítását s önhatalmulag két kalapot vett el az illető iparos határozott tiltakozása dacára. Az iparos nem elégedett meg az ilyen önkényű, törvénybeütköző eljárással, jelentést tett a portyázó járórnél s az rögtön kötelezte a nagyérdemű bíró urat a zálogként elvett kalapok visszaadására. A helypénz ugyanekkor kevesebb lett! Egy másik esetet is felemlítünk. M. szabóiparos ugyanezen községben helyet kért, a bíró lelépte a helyet s 2 kor. 40 fillér helypénzt kért. Az iparos alkura fogta a dolgot s a bíró megelégedett 1 kor. 60 fillérral is. Adott is a bíró egy kis papírszeletet elismerésül, melynek egyik oldalán Érd község pecsétje, másikon »80 k« olvasható ironnal jegyezve. Ez nem hivatalos nyugta, legalább is épen nem alkalmas arra, hogy a helypénzszedő ellenőrizhető legyen.

Felhívjuk e körülményre Huszár Ágost alispán urnak, mint a vármegyei törvényhatóság első tisztviselőjének figyelmét, de nem azért, hogy vég nélküli közigazgatási procedúra után segítsen az égető bajon, hanem hogy hatalmi tekintélyének súlyával lehetőleg azonnal intézkedjen a baj orvoslása érdekében. A midőn pedig óhajtuk a törvénytelenések megszüntetését, csak köteleességteljesítést várunk e téren is.

Játék közben mérgezés. Vániczai Mária és Ötvös Mária 10 éves gyermekek a János-futás pusztán a cselédházak körül játszadoztak s játék közben megízlelték a böléndek magját is. Izlett nekik s csak akkor hagyták abba a mérges lakmározást, midőn a hányinger jelentkezett. A szülők rosszat sejtve orvosi segítségért szaladtak s bár az ellenszer azonnal alkalmazva lett, az enyhülés csak másnap állott be. A gyermekeket a Szent-György kórházban ápolják.

— **Cigánytükli.** Valóságos átok rajtunk, fejeváriakon az a cigány-csorda, mely táborát a kereszturi sorompó mellett ütötte fel. Nem túlságosan kegyes hozzánk a mi sorsunk. Földi javakkal nem ajándékozott meg bennünket s tévedésében azt a tréfát követte el velünk, hogy ezt a fekete, maszatos, ingnélküli csapatot földi-eknek rendelte oldalunkhoz, mivel megengette nekik, hogy velünk együtt az ős Fejérvár városában pillanthassák meg a nap jótékony arany sugarait. Tehát a tisztelt földiek itt garázdálkodnak a nyakunkon, csipnek-lopnak mindent ott, a hol lehet és úgy, a hogy lehet. Ha valahol lopás fordul elő — 100 eset közül 90-be cigányra esik a gyanu és ez a gyanu alapos szokott lenni, a mint alapos az a fura fang is, a melylyel a kedves földiek magukat a vád súlya alól kitisztázní tudják. Ritkán esik meg, hogy tetten csipik őket, akkor persze úgy magyarosan el-agyabugyalják, cigányaink az emléket leprésselve vagy feldagasztva magukkal viszik, s ha a bürökön nem is, de a szívük csücskéjében szívesen őrzik az adandó alkalomig.

Ennek az adandó alkalomnak majdnem szerencsétlen áldozata lett egy derék hirlapíró-társunk, *Székelly Nándor*, az *Alkalmány* belső munkatársa, a ki súlyosabb természetű betegségében némi üdülést keresett szülővárosának határai között. — Aug. 1-i számunkban megirtuk, hogy a tisztelt földi-ek Pálincás Józsefnek a csikvári uttal szemben levő sarok vendéglőjében lopást kíséreltek meg. A vendéglős cselédje figyelmessé levén a pénzcsergésre, benézett és látta, hogy *Lakatos Gyuri*, a füstös földi épen a pénzes fiók feszegetéséhen fejt ki csodás buzgóságot. Lármat csapat, Gyurkát elcsipték, javában döngették, a mit a delikvens úgy akart legalább némileg enyhíteni, hogy erősen állította, miszerint pálincára szomjazott meg. A nagyobb megbizonyosodás okáért levét-közötték s mivel ez a műtét csak annál is meztelenebbül tüntette ki a földi gonosz szándékait, mivel egy veszekedett fillérje sem volt, a rögtön ítélő bíróság tovább folytatta akcióját a Gyurka elég füstös, de azért eléggé érzékeny bőrkéjén. Valahogyan kerekét oldott, elvitte a kapott emlékeket is, de egy nefelejt-et szintén odatűzött a többi emlékezés okáért. Ez a nefelejt s mely a boszuszem, a mely az egész cigánypercuppyt lelkét égette azóta. Mert veszekedjenek a mi cigányaink szünös-szüntelen, de a közös baj mindig meghozza a közös összetartást is.

Székelly, kinek édesanyja egyik tulajdonosa az említett vendéglőnek, tegnapielőtt a reggeli órákban a sóstóra ment egy kis üde levegőre. A *Schmölcz Lipót*-féle emlékoszlopnál leült pihenni. Nemsokára egy cigányfejet látott kibukkanni a bokorból, a kire persze ügyet sem vetett. Alig mult néhány perc, már a szomszéd bokrot hallotta zörögni, a honnan újabb és újabb bozontos cigányfejek megjelenését látta. Egy negyedóra mulva folytonos fütytyögések között már 30—40 cigány lepte el a környéket, a Lajos-telep felől pedig a segédcapatok: egy csomó ordító cigány kölyök és lármázó füstös asszony vonult feléje. A beteg fiatal ember mit tehetett egyebet, előhuzta a zsebkését, mint egyfölelén csöközt. Szerencséjére egy katonára jött segítségére, a kinek oltalmazása mellett sikerült kijutni a harcvernalból, maga után hagyván az ordító, fenyegető tömeget.

Bizton kérdezhetjük most már: mije van, az embernek biztonságban ez előtt a komisz horda előtt? Meglopnak, a hol érnek, ha tervük nem sikerül, vagy pótolják, készek a boszu-állásra. Rendőrségünknek tartozó kötelessége őket

megfélemlíteni és féken tartani. Tessék a leg-szigorubb eszközöket, alkalmazni a bitang csordával szemben, talán csak meg fogják unni a a dolgot, mert a város közönsége már ugysis tor-kig van a füstös földiekkel.

— **Nyugdíjazás.** Gerőfi Gyula száári községi jegyző nyugdíjaztatását kéri. Okul kérvényében egy önhibáján kívül ért balesetet hoz fel.

— **A gazdasági munkáspénztár érdekében.** Hogy a gazdasági munkások és azok hozzátartozói betegség, előregedés, baleset és elhalálozás esetén segítség nélkül ne maradjanak, a törvényhozás a mult év folyamán törvényeket alkotott, amelylyel számukra az iparos munkásokéhoz hasonló betegségi pénztárt létesített. A törvény folyó évi január 1-ével lépett életbe. Az azóta lejárt fél év eredménye azonban arról győzte meg a kormányt, hogy azt se a munkaadók, se a munkások nem pártolják eléggé, bár annak mind a két félre nézve egyformán nagyok az előnyei. Hogy a pénztár fejlődése nagyobb lendületet vegyen, a kormány a közigazgatási hatóságok akcióba vonását határozta el. Felhívta ezeket, vidékeken különösen a főszojgábirákat, hogy járásaikban a birtokosok, kör- és községi jegyzők és a néptanítók részvételével értekezleteket tartsanak, azokon a törvény szellemét és szakaszait ismertessék s úgy a munkaadókat, mint a munkásokat a beiratkozásra buzdítsák és serkentsék. A tanítók, kör- és községi jegyzők községeikben ugyanide törekedjenek.

— **Spitz & Kaufmann vagy a köpködő lovak.** A ki ma d. e. 11 óra tájban a Kossuth-utcában jártak, tanui lehetnek egy ózsidó népszokásnak, a mely hogy a faj mai alakjai előtt sem idegen dolog, eklatans bizonyítéka a mai eset. Köztudomásu dolog, hogy Kaufmann S. a helyben megjelenő *Ördög Pirula* tulajdonosa s hogy e lapnak Rechnitzer Soma helybeli kereskedő egy időben állandó, még pedig nem épen rokonszenves alakja volt. Hogy hogy sem, az állandó alak elmaradt s nyomában szárnyra kapott a hír, hogy nem minden ok nélkül történt ez a dolog, a mennyiben holmi zsarolási ügygyel van kapcsolatban. Az ügy e részével most nem foglalkozunk, a rendőrség végzi a nyomozást. Az ügynek ma kinos, mégis mulatságos folytatása volt. Itt járt ugyanis városunkban Rechnitzer veje Erdélyből, valami Spitz nevű szidó-szász ur s harcias jókedvében elhatározta, hogy megboszulja ipa meggyalázóját. Be is állított ma délelőtt önmagából kikelt ábrázattal Kaufmann papirkereskedésébe s miután ó-héberrel gazdagon spékelt német nyelven bemutatta magát, feltúrte kabátjának mindkét ujját s ugyancsak ösapáira emlékeztető hanghordozással és nyelven megismerkedvén Kaufman daliás alakjával megindult a diszító jelzők árja: piszkos, bitang, szemtelen, büdös, rongyos, hitvány, svihák s mikor már szuflája fogytán volt, öblös száját megfelelőleg idomítván Kaufman urat ősi szokás szerint kétszer arcul köpte. A történetek nyomában hagymaillat tölté be a levegőt s a bolt előtt száz számra menő közönség zajos hahotája kíséerte a félbeszakadt ünnepi beszédet, mely a fenti tónusban folytatódott így: te löcslábu, komisz kutya zsidó, várom a segédeit Siófokra s lesz minékünk duellum! Befejezvén szavait ráadásul még kétszer leköpte Kaufmant, a ki meglepetésében elfejtette megköszönni a lelkes szavakat. Folytatása a siófoki versenyterénen következik, a hol versenyköpködéssel fogják az ügyet a lovagiasság szabályai szerint elintézni. A mennyiben a Spitz-féle beszéd eredetijét nem sikerült megszerezniünk, a szórendtől való csekély eltérés ne essék zokon senkinek sem.

— **A hasmetző ör újabb halottja.** Részletesen beszámoltunk arról a tárnoki, borzalmas mérszárslárról, melynek vérengző hőse az ottani Szigfried pusztá alkalmazottja, *Fekete József* éjjeli ör volt. Öt férfit, egy nő s egy gyermek terült el eszméletlenül a gyilkos kesze nyomán. A két Homola testvért érte legveszedelmesebben a gyilkos, a kik közül az egyik már mult hó 29-én meghalt a nagy vérvesztés következtében. A csendes falusi gazdához ismét gyász borult. A család katonafiat, a 21 éves Homola Istvánt érte a halál. A súlyos belső sérülések, melyek a borzalmas tett estéjén érték a gyanutlanul haladó erőteljes legényt, halálosak voltak s bár a gyorsan alkalmazott orvosi segély az élet fonalát egy ideig nem engedte elszakadni, a halál utjába nem állhattak s a mitől aggódva remegett az öreg házaspár, tegnapielőtt bekövetkezett: Homola István meghalt! Tegnapi temették el nagy részvét mellett.

— **Tanonc-munkakiállítás.** A székesfejérvári ipartestület folyó 1901. évi augusztus 20-án vagyis Szent-István napján a városháza nagytér-mében tanonc-munka kiállítás rendez s azt délelőtt 10 órakor fogja ünnepélyesen megnyitani.

— **A váltóláz.** A belügyminiszter körendel-letben utasította a törvényhatóságokat, hogy a váltóláz tömeges fellépte esetén szakközgeikkel tanulmányoztassák azt a viszonyt, amely a megbetegedés s a vidék talaj- és nedvességi körülményei között van. Kutassák ki az is, hogy milyen hatással vannak a betegség terjedésére a szunyog-tanyák; mert az újabb tudományos tapasztalatok azt bizonyítják, hogy a lázt szunyogok és moszkítók közvetítik. A miniszter egy-szersmind arról is jelentést kíván, hogy a nép tulajdonit-e ilyen káros hatást a szunyogoknak s hogy a khininnel való kezelés milyen sikerrel jár a járványos lábbetegségnél. Végül tudatja a miniszter, hogy ha esetleg valahol tömegesen lépne föl a láz, akkor arra a vidékre kiküldi a saját orvosait és a zoologusait is, hogy személyes tapasztalatokat szerezzenek a betegség okairól és gyógyításiáról.

— **Muri az ökrök árából.** Osváth István és Nagy József pátkai marhakereskedők hétfőn ökröket hajtottak a veszprémi vásárra s négy-hiján el is kelt valamennyi, a megmaradt két pár ökröt rábízták *Horváth* János szintén pátkai lakos hajcsárra, a ki még aznap utba is indult Várpalota felé. Várpalotán Kósa Sándor hajcsárral találkozott s pihenőt tartottak. Horváth a pihenőt üzletre használta fel s sikerült is neki tudni egy pár ökrön, melyet Homoki András várpalotai lakos 414 koronáért vett meg, de mert a marhajárlat nem volt kéznél, 14 koronát a járlat megküldéséig a vételből visszatartott. A két hajcsár már Várpalotán mulatott egyet, aztán utnak indultak városunkba. Meg is érkeztek szerencsésen, beszálltak a Hollósi-féle korcsmába s miután Nagy három sertést vett 120 koronáért, áldomást ittak nyaklő nélkül, mignem Simon alkaptány értesült a nagy cécóról, kérdőre vonta az atyafit, letartóztatta. Nagy töredelmes vallo-mást tett, sőt kiegészítette azzal, hogy ő már máskor tett így, a nála levő 160 korona készpénzt készséggel átadta a rendőrségnek. A marhakereskedők az ökrök átvétele végett Várpalotára utaztak.

— **Gyujtogatás boszúból.** A napokban adtunk hírt arról a tüzesetről, mely Hellebrandt János duna-pentelei molnárnak egyik házát elhamvasztotta. F. hó 5-én ismét a vészharang kongása ejtette rémületbe a község lakóit. Hellebrandt molnár másik lakóházán csaptak fel a lángok s a ház melléképületeivel együtt, a padláson tel-

halmozott élelmiszer, liszt, gabona is a tűz martaléka lett. A házat a tulajdonos testvére, Hellebrandt Borbála gyújtotta fel *boszúból*. A szerencsétlen nőt ugyanis férje eltaszította magától s most testvérénél vonta meg magát, kinek mostoha bánásmódja ily szerencsétlen elhatározásra vitte a különben sem épelméjű nőt. A kár nem térül meg, mert a ház biztosítva nem volt.

Elkeseredésében megmérgezte magát.
Zarabck Fáni Morvaország egy kies falujából került mihozzánk s még alig volt 24 éves, megunta az életét s a halába menekült. Tegnapelőtt temetés volt a helybeli Szent-György közkórházban, nem kísérte senki sem a szegényes koporsót, egyedül bolyongott az életben, úgy ment a sirba is. F. hó 4-én egy cselédleány nyitott be a kórház nagy kapuján és a lépcsőháznál összeesett. Ápolás alá vették s mikor eszméltre hozták, elmondta, hogy ő Kalmár Károlyné budapesti lakosnál szolgált, együtt ment vele Siófokra nyaralni is. Tovább azonban nem tudta elviselni szomorú sorsát, urnője durva bánásmódját, f. hó 3-án végzetes tette tökéltte el magát. Úgy is lett. Foszforsórtot ivott s a legközelebbi vonattal városunkba jött, aztán sietett a Szent-György kórházba — meghalni.

Hűtlen kedves. *Neubauer* Ferenc bányamunkás már régóta édes szerelmi viszonyt folytatott *Dudás Éva* német-boji illetőségű cselédleánnyal. A míg tartott a pénz, édes volt a szerelem, tartós volt a hűség, de hiába, ebből megélni nem lehet. Így gondolkozott *Neubauer* Ferenc is. A leány megtakarított cselédbéréből az utolsó utat Székesfehérvárig tették, itt aztán a legény felmondta a szolgálatot, még pedig akként, hogy magához vette a közös bórondót s nyomtalanul eltűnt. *Dudás Éva* most szerelmi bánatát fújja s a legény helyett siratja mintegy 50 korona értékű ruhaneműjét, mely a bórondóban volt. A rendőrség a leány feljelentése folytán elrendelte a hűtlen szerelmes körözését.

A cigány halála. A míg szívhez tudott szólni *Babai János* kezében az a száraz fa, a míg híres volt a hegedűje *Aba* község határában, addig volt betevő falatja a falu muzsikusanak. Aztán, hogy élte delén tüdejét megszállta a kóros vész, nehéz volt a hegedű és panaszos a kenyér. *Szomorú* volt a szegény cigány sorsa mindhalálig. Ma indítottak utnak a halálos beteget *Fejérvár* felé. *Khón Jakab*, a közeég zsidója az előjáróság megbízásából egy kis alomszalmát hintett kocsi-jába s aztán irás, orvosi vélemény nélkül bedőcögött vele városunkba, azaz csak a határba, mert a sárkereszturi vámtól mintegy 200 lépésre leszállt *Babai* a kocsiról — meghalni. *Simon* alkapitány dr. *Árokey* ker. orvossal megjelent a helyszínén s a hullát beszállították a városi hullaházba.

KÖZGAZDASÁG.

Sertésvész. A Serégyéshez tartozó *Hyppolit* pusztán a sertésvész járványerüleg fel-lepett. A hatóság részéről a szükséges óvintézkedések megtétettek.

Piaci árak.

1901. augusztus 7.

Buza	14.—15.—
Rozs	12.30.—13.—
Árpa	12.—13.—
Zab	12.50.—13.40.
Tengeri	11.60.—

A forgalom élénk.

Új élmények.

Kedves Szerkesztő Ur!

Nagy élvezet az, ha az ember fia vagy 10 napra maga mögé dobhatja összes gondjait, nem lát panaszos felet s azon nyugodt tudattal hajtja fejét álomra, hogy holnaptól kezdve Ur, a kinek 10 napig senki sem parancsol. Így jártam én is az idén s uraskodásomról akarok egyetmást elmondani a következőkben.

A gyorsvonat, mely Fiume felé röpitendő volt — késétt. Mult ejjel kisebb kaliberű vasuti szerencsétlenség történt ugyane vonalon s így történt, hogy mi is megkésve s lelkeszemeink előtt egy összeülőközés csalogató képével vágtunk neki a nagy világnak. Utitársam, egy szomszédos megye dignitariusa — ki rokonlátogatóra utazik Dombovára, érdekes dolgokat beszél nekem főpásztorokról, annak apostoli buzzalma s jó szívéről majd kölcsönösen az egyházmegyéket ismertetjük meg egymással s így csak eltelik az idő. Majd Dombovártól magamra maradva, elég időm van programot készíteni. Zágráb, Károlyváros lassan-lassan elmaradoznak s kezd a vidék romantikusabb színt ölteni. Nekem, aki ha sziklát akarok látni — a Gellérthegyhez kell utaznom, érdekes látvány, amint jobbról, balról sziklák közé szorul a vonat. El-el tűnnek, majd újból megjelennek — utóbb állandó követői pályánknak. Magasabbra kapaszkodik, egy fütty s az első alagút bevezet a hegyvidék szépségei közé. Milyen anórámal a szegény sárréti ember el sem tudja képzelni ezt a gyönyörűséget. Mely völgyek felett száguld el a vonat, a melyek oldalát zöld erdők ékesítik. Majd egy magas hegyorom int felénk, tejeje kéklő ködbe burkolva, a sziklafalak között vékony erek csörgedeznek s a völgy ölen egyesülve tisztavízű átlátszó patakok képeznek, mely kanyargósan ugyan, de folyvást követi a vonalat, majd átsiklik a tulsó oldalra, apró vízesekeket képezve, majd megdagad és sziklamedrében összébb szorul, néha pedig szétterülve bokrokkal szegélyezett árnyékos patak alatt csendesen meghúzódik. Gazdag erdősegek, váltakozva a domboldal legelőivel, hol az illatos füvet élvezettel legeli a gulya, itt-ott egy torony a völgyben vagy fensíkon s körülötte barátságos házak csoportja — majd ismét erdősegek, hol a fák levelei ragyognak az imént esett eső csepjeiben s hogy a modern életről el ne feledkezzünk, itt-ott óriási deszka annoncook, melyeken a királysórt vagy a polgársórt hirdetik, apró órházak s a dolgozó munkások szái — ez mind egy képbe olvadva szédítő sebességgel vonulnak el szemünk előtt. Fuzine után pedig messze-mesze valami kékes-fehér tűnik elő a sziklák között, mely majd kisebb, majd nagyobb, hol látszik, hol eltűnik szemünk előtt: a tenger. Itt már közvetlen Fiume közelében nem oly szép a vidék, de érdekes marad mindvégig. Fa nincs csak apró bokrok élénkítik a kietlen sziklát s itt-ott tenyérnyi nagyságú kertecskék kőfállal övezve tárják elénk mindazt, amit e kietlen vidék lakója erős harcban kiereszkolt az anyaföldtől. Lapos erdőtetők olaszos építés módra árulják el, hogy lassan közeledünk Fiuméhez. Nagyot kanyarogva hosszú serpentin utakon ereszkedik le a vonat a város felé. Egyik utitársam egy alacsony emberke, ki egész délután a folyosón futkározik, keservesen panasolja fofájását. Megszánom egy antipirinnel, melyet gondos szomszédom elutazásom előtt pakolt be számomra. Az antipirin megteszi hatását s emberem közlékeny lesz. Ő is Velencébe utazik, de csak egy napot tölt ott, Milánóba siet, hol üzleti ügyei vannak. Pár perc alatt be vagyok avatva a kolbász és egyéb hüvelyes vetemények, pástétomok, töltelek készítői titkaiba, megtudom, hogy 30,000 frtot víz magával és egy revolvert, hogy 2 óta nem aludt, mi a kedves ételle, milyen színű nyakkendőket hord etc. etc. Nyelvének pergése s a vonat zakatolása között vonultunk be 7 óra Fiumébe. Itt újra láрма, zaj, lökdösés között értünk a reánk várakozó hajóra, hol szerencsémre egy derék magyar uriember utitársam akadt, kivel közös kabinban vagyunk elszállásolva. Itt már a világ minden nyelvén kiabálnak egymást lökdösve, taszítva, kapacitálva, bucsuzó felek, rohanó utasok, kellnerék, matrózok váltják fel egymást. És e pokoli zivaj közepette 8 óra-

kor megszólal a gőzkürt velőt hasogató hangja s tulharsogja a lármat. Ideges szomszédóm összszeressen, a gyengébb nem pár tagja aggódalmasan tekint körül. Egy francia házaspár aggódva kapaszkodik a mopszli szalagjába; szegény kutyus le van főzve, ily csunya hangokat ő sem tud adni. Lassan-lassan háttat fordítunk a kikötőnek. Mindenki a fedélzeten van s szemlélik a szokatlan látványt. Lassan-lassan eltűnik a part a hajóival s kekes szürkén olvad össze a távol láthatár a kék tengerrel. Az éj ránk teríti sötét lepelet, melyből csak itt-ott világít ki a két parton egy-egy lámpás s hajónk fehér tajtékat hasítva csendesen siklik tova a nyugodt öbölnek sima hajbai felett.

(Vége köv.)

SZERKESZTŐI ÜZENETEK.

Lantos Sebestyén. Ön ezeket írja levelében: »Tisztelt szerkesztőség! Kegyeskegyen (így?) két költészeti kísérleteimből (!) valamelyiket kinyomtatni s becses megjedzéseiket (!) hozzáfűzni, mert én költőnek érzem magamat.«

Hogy udvariatságról bennünket ne vádolhasson, kívánsága szerint cselekszünk. Ime:.

Merengés a sóstói parton.

1-ső változat.

Sétálok a sóstói parton
Kalapom a kezembe tartom
Hisz a hőség olyan iszonyu.
Úgy érzem már, hogy majd meggyu-
Ladok

Jegyzet: ezt akkor irtam, mikor olyan nagyon meleg volt.

2-sodik változat.

Sétálok a sóstói parton
Kezem a kalapómon tartom
Hisz most a szél olyan iszonyu
Úgy érzem már, hogy majd megfű-
Ladok

Jegyzet: ezt tegnap irtam abban a nagy szélben. »Becsés megjedzésünk« pedig a következő: 1. Örüljön, hogy nem személyesen hozta el hozzánk két költészeti kísérletét. 2. Költőnek érzi magát? Maga kis hamis. Maga kis hamis Lantos Sebestyén. A ki hőségben is, viharban is egyre a sóstói parton mereng, az nem költő, az nem Lantos Sebestyén. Az legföljebb egy csavargó, naplopó Sebestyén, a kit meg kellene botozni. Mit gondol, ne szólnánk a rendőrségnek? 3. Mi egyforma szíveséggel és köszönettel vesszük, ha akár »meggyulad«, akár »megfűlad«; csak »költészeti kísérleteivel« ne tiszteljen meg bennünket kedves Sebestyén, kegyelt fölkentje a sóstói partok változatos műzsaínak!

I. rendű
KOKSZOT
ajánlok jutányos áron bármely
állomásra.
WEISZ JÓZSEF
a tatai szénbányák képviselője.
SZÉKESFEJÉRVÁR,
Lakatos-utca 2. szám alatt.

Hirdetések
a »FEJÉRMEGYEI NAPLO«
részére
jutányos áron vétetnek fel.